

Kotihoidon asiakkaiden palvelutarve RAI-järjestelmän MAPLE-luokituksen valossa

potkua palveluohjaukseen

*ylilääkäri Harriet Finne-Soveri,
LT geriatrian EL
Chess, Stakes*

Sisältö

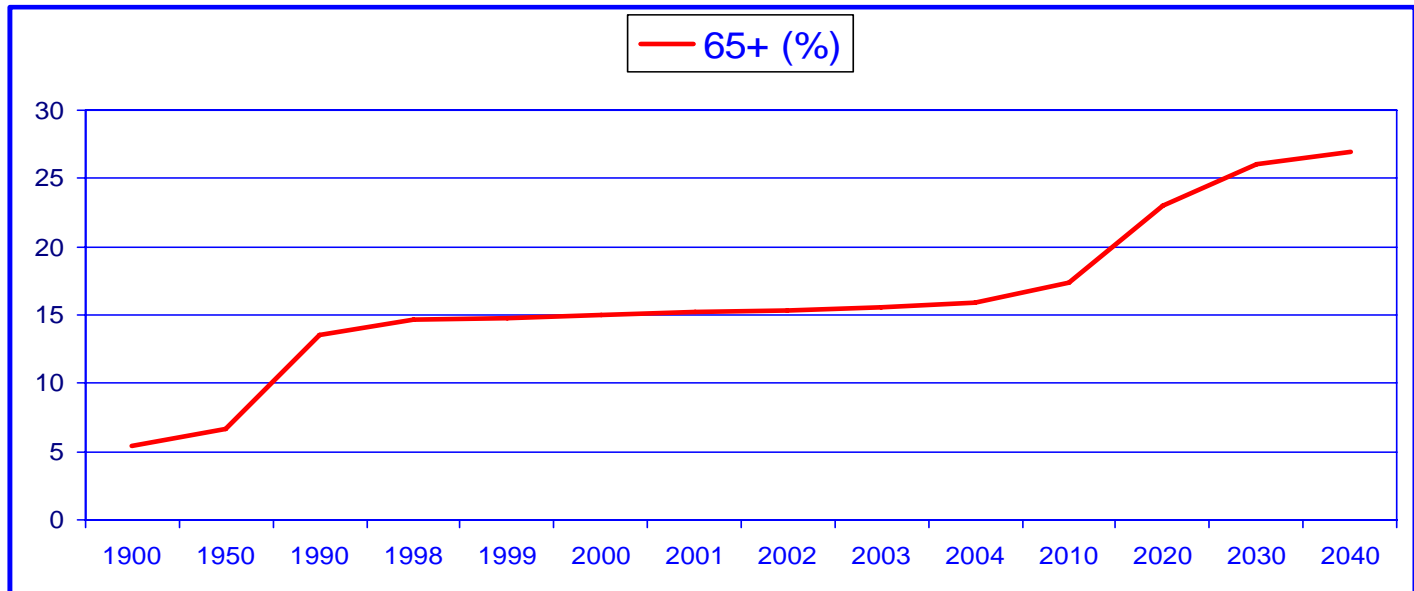
- Alkusanat
- RAI-järjestelmästä
- Kotihoidon asiakkaista
- MAPLe:n luokituksesta
- Lopuksi

Alkusanat - I

- vuonna 2003 säännöllisen kotihoidon piiriin (kotipalvelu JA kotisairaanhoido) kuului 65 vuotta täyttäneistä 6,3%
  - > %-osuus pienenevässä
- kotihoito, tukipalvelut TAI omaishoidon tuki (sisältäen päällekkäiskäytön) 25%
  - > %-osuus pienenevässä

65+ väestöennuste

(Lähde : Tilastokeskus 20.07. 2004)

Alkusanat -2

Kysymyksiä

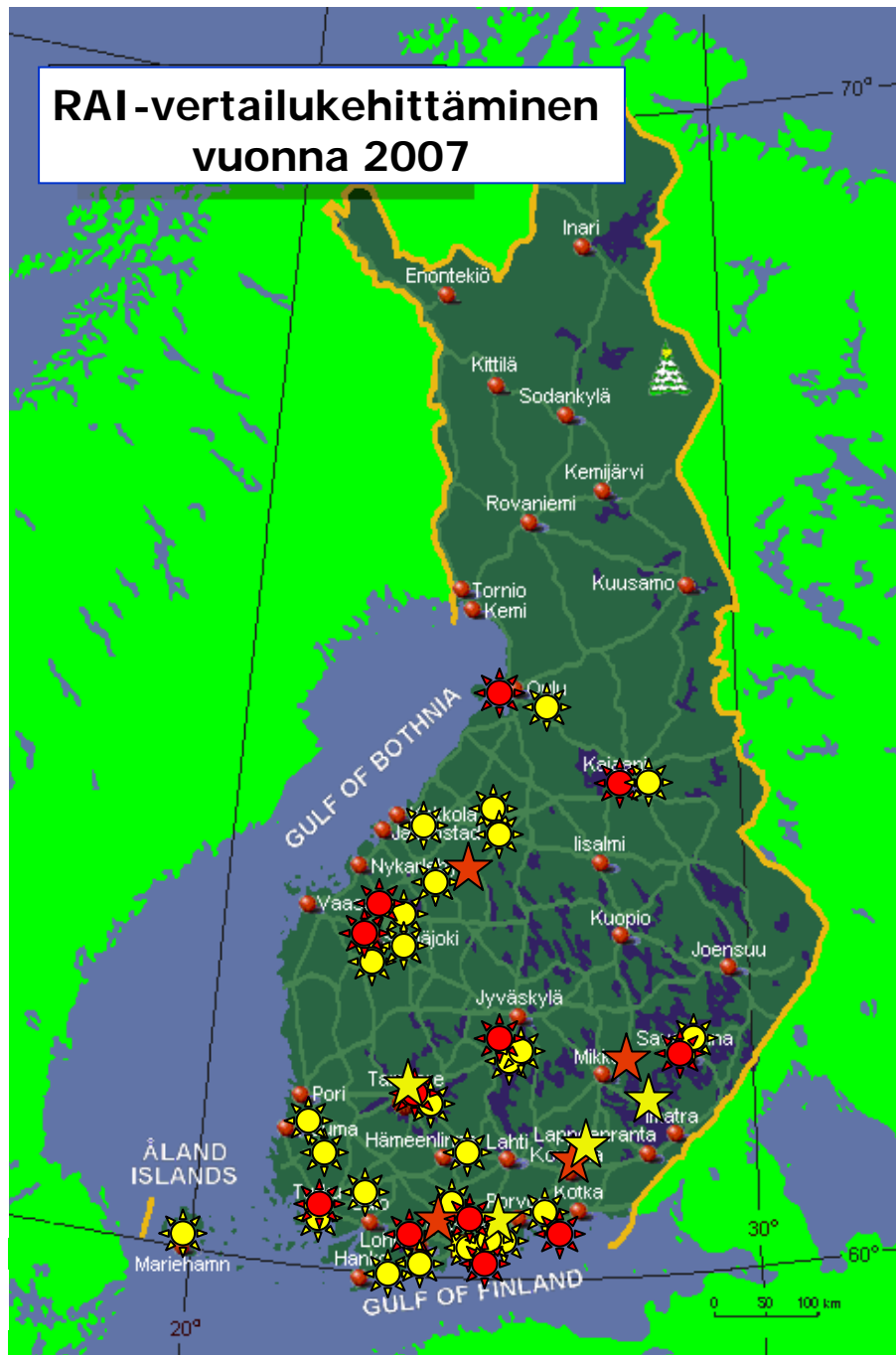
- milloin kotihoidon asiakkaaksi, milloin ei?
- milloin kotihoito ei enää riitä?
- mitkä ovat vaihtoehdot?
- kuka päättää?
- kuka hoitaa?
- kuka maksaa ?
- millainen seurantajärjestelmä?

Julkisia ja yksityisiä vanhuspalvelujen tuottajia seuraavista kunnista:

- Espoo
- Hanko
- Helsinki
- Hämeenlinna
- Iitti
- Jämsä
- Jämsänkoski
- Järvenpää
- Kainuun maakunta
- Karjaa
- Kauhava
- Kirkkonummi
- Kokkola
- Korsholm/Mustasaari
- Korttesjärvi
- Kurikka
- Laitila
- Lappeenranta
- Lapua
- Larsmo/Luoto
- Loviisa
- Maarianhamina
- Malax/Maalathi
- Mikkeli
- Nivala
- Nokia
- Nurmijärvi
- Oulu
- Parkano
- Pietarsaari
- Porvoo

jatkuu

RAI-vertailukehittäminen vuonna 2007

jatkuu

- Rauma
  - Seinäjoki
  - Sipoo
  - Somero
  - Tammisaari
  - Tampere
  - Turku
  - Vantaa
  - Ylihärmä
  - Ylivieska
- sekä Norjasta

Kattavuus Suomessa

31 % vanhainkotien ja
25 % terveyskeskusten
vuodeosastojen asiakkaista

14 % säännöllisen
kotihoiton asiakkaista

12 % palveluasumisen
asiakkaista

Laitoshoidon RAI:n

käyttäjiä 38 kunnassa (10000 hoitopaikkaa)

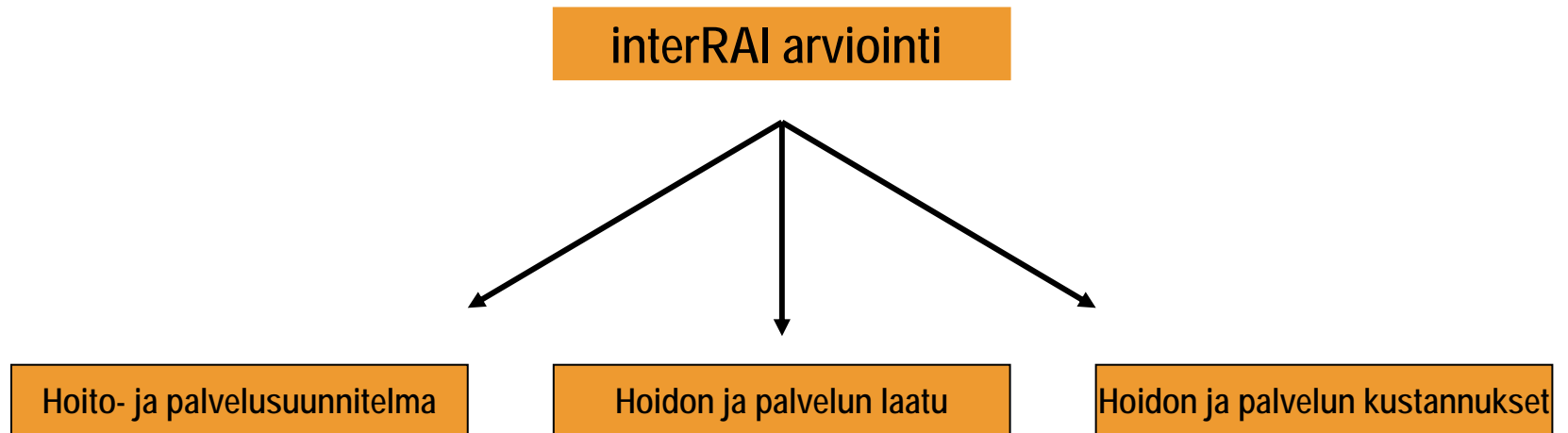

Kotihoidon RAI:n

käyttäjiä 25 kunnassa (9300 asiakasta)

interRAI työvälineet

Kotihoidon asiakkaat

- keitä he ovat Suomessa?

<u>Muuttuja</u>	<u>Kotihoito</u>	<u>Palvelutalo</u>
	(n= 1200)	(n= 900)
Keski-ikä	79 vuotta	80 vuotta
Naisia %	72%	68%
Lääkkeitä	7.3	7.4
Painoindeksi	26.5	26.3
<u>Toimintakyky</u>		
•älyllinen (kognitio) (ka) %	1.3 (0-6)	1.8 (0.6)
•fyysinen (ADL) (ka)	0.5 (0-6)	1.6 (0-6)
•fyysinen (IADL) (ka)	3.2 (0-6)	4.2 (0-6)
•psykkinen:masennus, (DRS3+)%	20%	27%
•psykkinen:jokin käytösoire %	15%	25%
•sosiaalinen: yksin koko päivän %	31%	6%
•tuntee olonsa yksinäiseksi %	27%	22%

Kotihoidon asiakkaat

- keitä he ovat Suomessa?

Muuttuja	Kotihoito (n=1200)	Palvelutalo (n=900)
Keski-ikä	79 vuotta	80 vuotta
Naisia %	72%	68%
Lääkkeitä	7.3	7.4
Painoindeksi	26.5	26.3

Toimintakyky

• älyllinen (kognitio) (ka) %	1.3 (0-6)	1.8 (0.6)
• fyysinen (ADL) (ka)	0.5 (0-6)	1.6 (0-6)
• fyysinen (IADL) (ka)	3.2 (0-6)	4.2 (0-6)
• psyykkinen:masennus, (DRS3 +)%	20%	27%
• psyykkinen:jokin käytösoire %	15%	25%
• sosiaalinen: yksin koko päivän %	31%	6%
• tuntee olonsa yksinäiseksi %	27%	22%

Method for Assigning Priority Levels (MAPLe)

MAPLe kehitettiin Kanadassa

Tarkastelemalla Kanadalaisen RAI-HC aineiston avulla

1. Laitoshiitoon sijoittumista pitkittäisaineistossa
2. Omaishoitajan/läheishoitajan kuormittumista
3. Virallisen/ epävirallisen hoitajan arvioita muualle sijoittamisen tarpeellisuutta (better off elsewhere)

Valitsemalla selittävät tekijät

- asiantuntijapaneeleissa
- kirjallisuuskatsauksella
- Ontarion tutkimusajankohdalla vallinneiden sijoituskriteerien RAI-analogien avulla

MAPLe

valitut muuttujat

Päivittäiset toiminnot (ADLh_6)

Kognitio (CPS_6)

Käyttösoireet:

- vaeltelu
- sanallinen aggressiivisuus
- fyysinen aggressiivisuus
- sosiaalisesti poikk. käytös
- hoidon/palvelun vastustelu

Päätöksentekokyvyn

huononeminen

Lääkityksestä suoriutuminen

Painehaavat

Ympäristö:

- kylpyhuone
- keittiö
- lämmitys/viilennys
- henkilökohtainen turvallisuus
- pääsy kotiin

Kaatuilu

Harvat ateriat

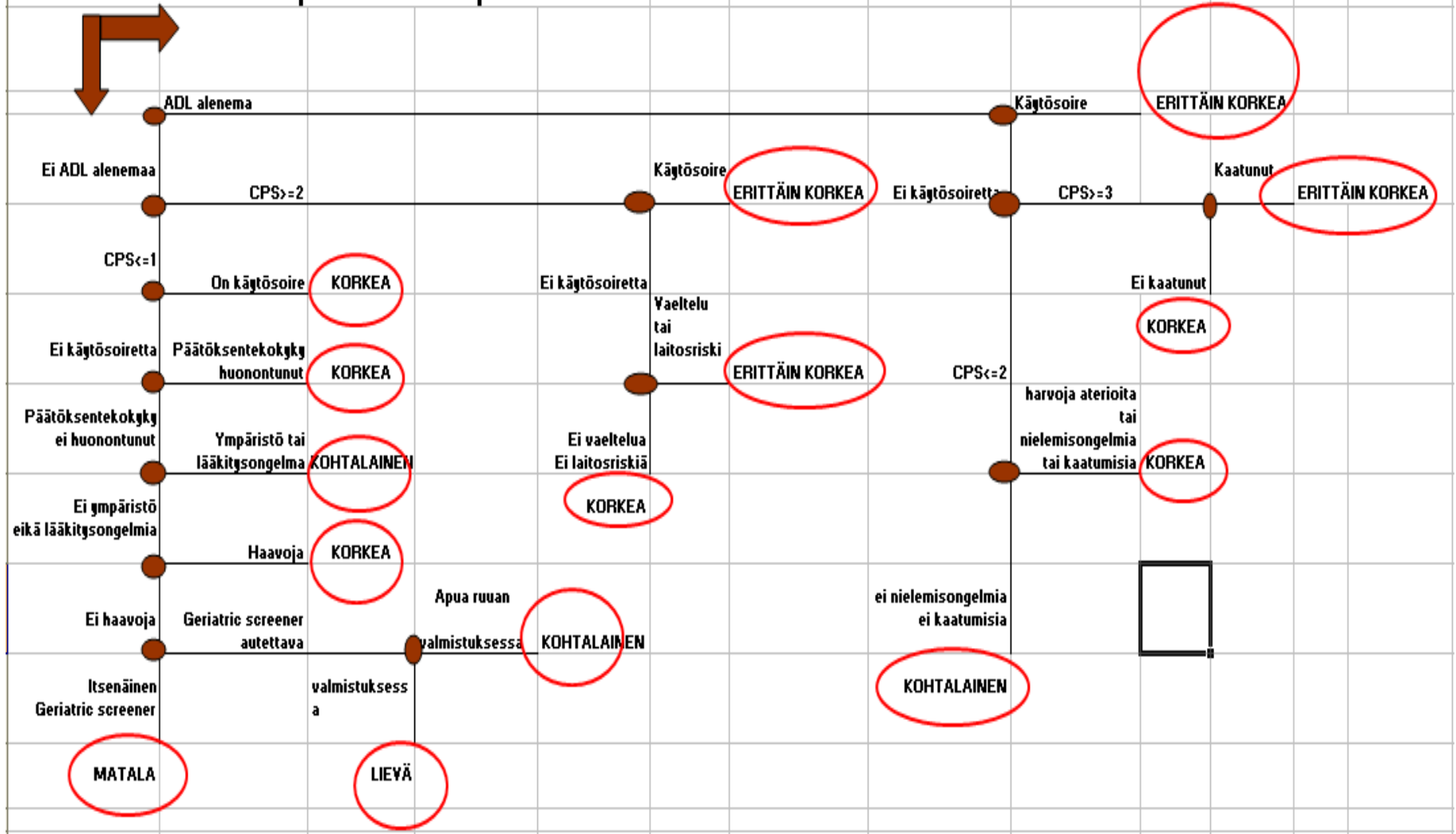
Ruoan valmistaminen

Nieleminen

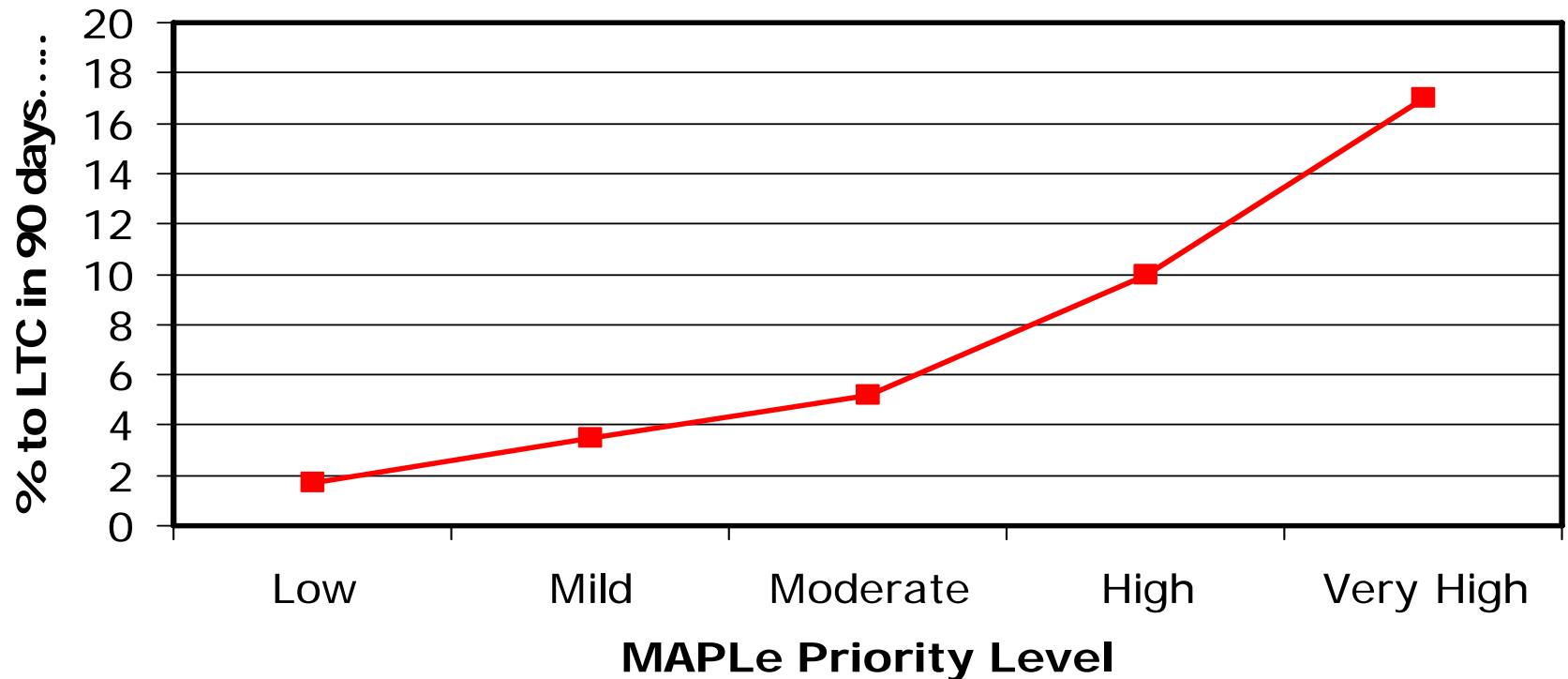
Geriatrinen seula

Laitoshoidon Riski CAP

MAPLE - luokitus palvelun tarpeesta

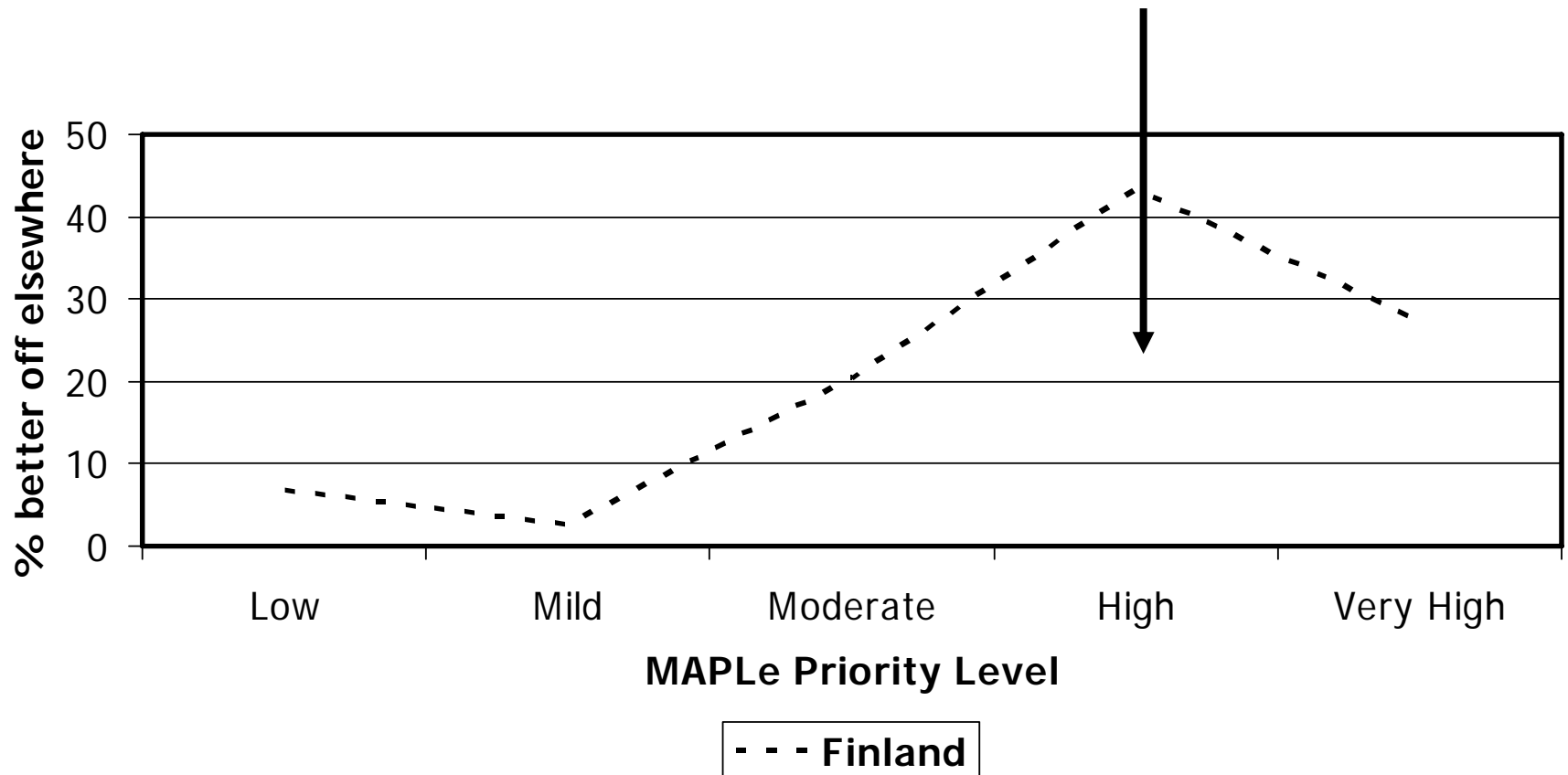

MAPLe-luokituksen ja pitkäaikaishoitoon muuttamisen suhde MAPLe-luokittain Ontariossa 2004

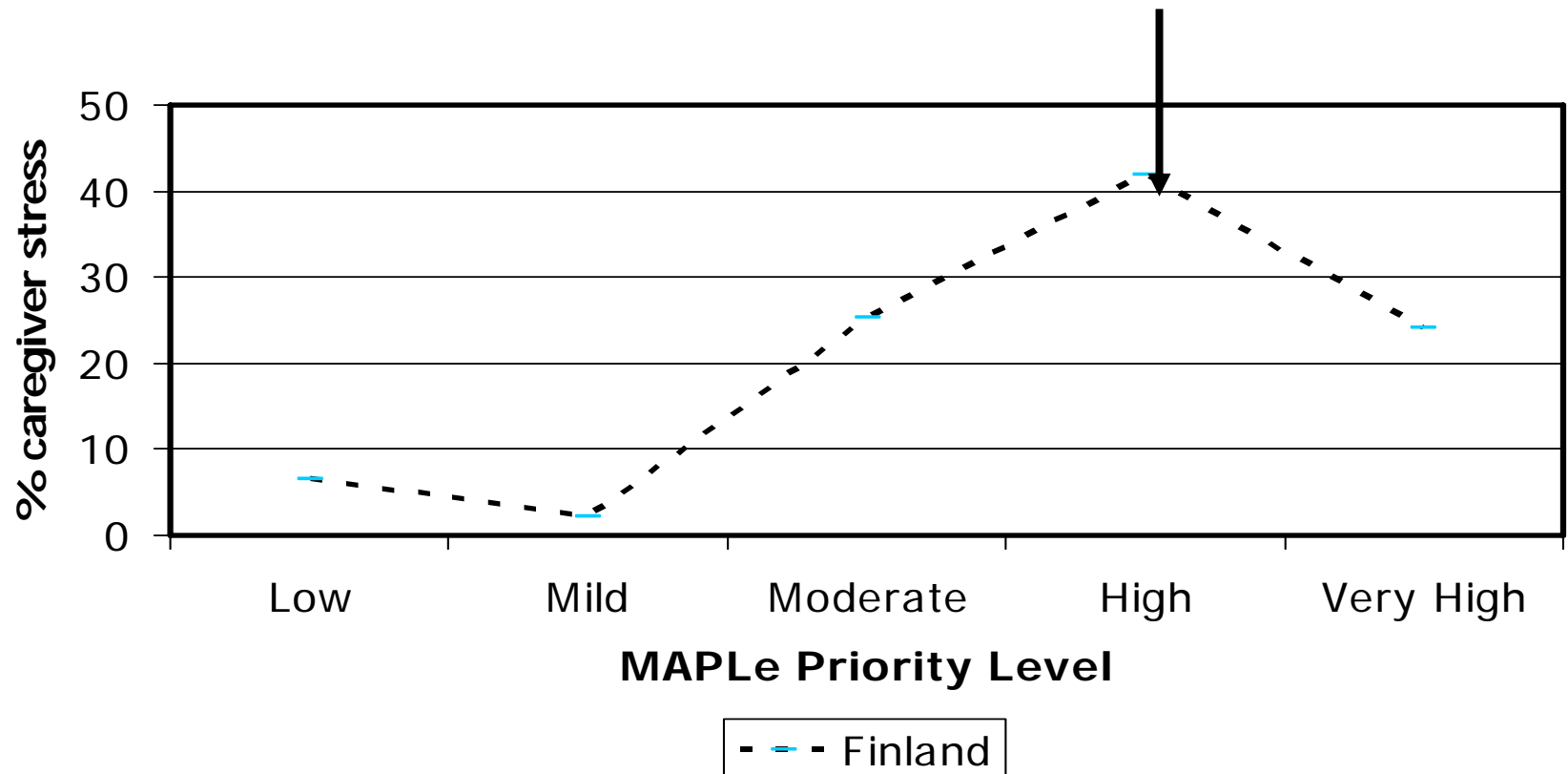
Muotoiteltu: Prof. John Hirdes
University of Waterloo
Kanada

Siirtyminen muunlaisen asumiseen suotavaa Suomessa

Muotoiteltu: Prof. John Hirdes
University of Waterloo
Kanada

Viitteet hoitavan omaisen kuormittuneisuudesta asiakkaan MAPLe-luokittain eräissä interRAI maissa

Muotoiteltu: Prof. John Hirdes
University of Waterloo
Kanada

MAPLe-luokkien jakaumat

- kotihoito ja palveluasuminen Suomi (2007)
- muutamissa interRAI maissa

	Suomi Kotihoito	Suomi Palvelu asuminen
	%	%
(5) Erittäin korkea	12	25
(4) Korkea	35	36
(3) Keskiverta	22	35
(2) Vähäinen	11	6
(1) Erittäin vähäinen	20	9

Muotoiteltu: Prof. John Hirdes
University of Waterloo
Kanada

MAPLe-luokkien jakaumat

- kotihoito ja palveluasuminen Suomi (2007)
- muutamissa interRAI maissa

	Suomi Kotihoito	Suomi Palvelu asuminen
	%	%
(5) Erittäin korkea	12	25
(4) Korkea	35	36
(3) Keskiverta	22	35
(2) Vähäinen	11	6
(1) Erittäin vähäinen	20	9

Muotoiteltu: Prof. John Hirdes
University of Waterloo
Kanada

MAPLe-luokkien jakaumat

- kotihoito ja palveluasuminen Suomi (2007)
- muutamissa interRAI maissa

	Suomi Kotihoito	Suomi Palvelu asuminen
	%	%
(5) Erittäin korkea	12	25
(4) Korkea	35	36
(3) Keskiverta	22	35
(2) Vähäinen	11	6
(1) Erittäin vähäinen	20	9

Muotoiteltu: Prof. John Hirdes
University of Waterloo
Kanada

MAPLe-luokkien jakaumat

- kotihoito ja palveluasuminen Suomi (2007)
- muutamissa interRAI maissa

	Suomi Kotihoito	Suomi Palvelu asuminen	Islanti	Ruotsi	Michigan USA	Italia	Ontario Kanada
	%	%	%	%	%	%	%
(5) Erittäin korkea	12	25	4	5,6	13,2	21,5	7,5
(4) Korkea	35	36	22,9	14,6	39,1	39,6	19
(3) Keskiverta	22	35	20,9	35,4	42	33,7	26,2
(2) Vähäinen	11	6	12,8	12,4	7,2	1,8	23
(1) Erittäin vähäinen	20	9	39,4	32	5,7	3,5	24,4

Muotoiteltu: Prof. John Hirdes
University of Waterloo
Kanada

MAPLe-luokkien jakaumat

- kotihoito ja palveluasuminen Suomi (2007)
- muutamissa interRAI maissa

	Suomi Kotihoito	Suomi Palvelu asuminen	Islanti	Ruotsi	Michigan USA	Italia	Ontario Kanada
	%	%	%	%	%	%	%
(5) Erittäin korkea	12	25	4	5,6	13,2	21,5	7,5
(4) Korkea	35	36	22,9	14,6	39,1	39,6	19
(3) Keskiverta	22	35	20,9	35,4	42	33,7	26,2
(2) Vähäinen	11	6	12,8	12,4	7,2	1,8	23
(1) Erittäin vähäinen	20	9	39,4	32	5,7	3,5	24,4

Muotoiteltu: Prof. John Hirdes
University of Waterloo
Kanada

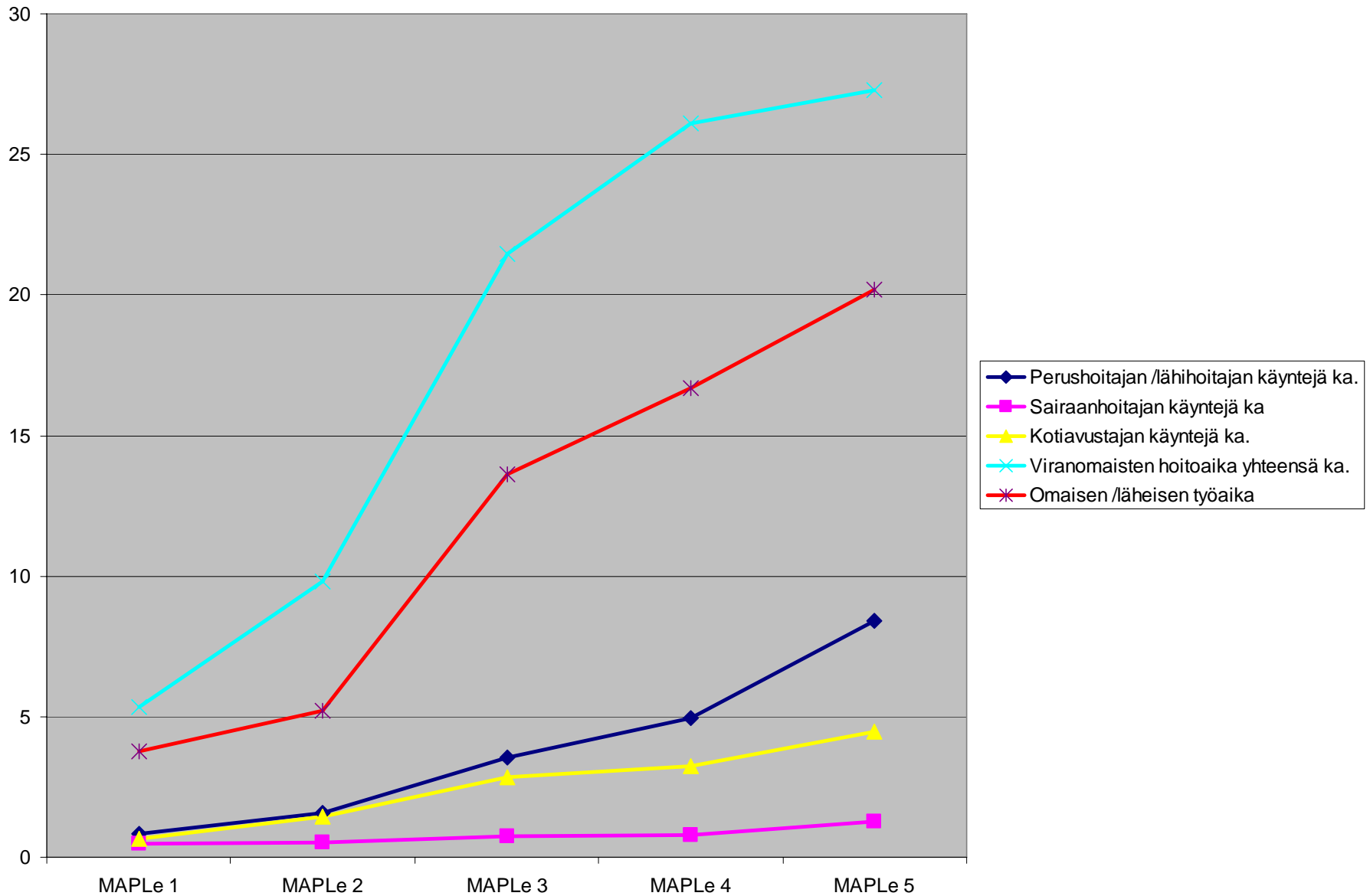
MAPLe-luokkien jakaumat

- kotihoito ja palveluasuminen Suomi (2007)
- muutamissa interRAI maissa

	Suomi Kotihoito	Suomi Palvelu asuminen	Islanti	Ruotsi	Michigan USA	Italia	Ontario Kanada
	%	%	%	%	%	%	%
(5) Erittäin korkea	12	25	4	5,6	13,2	21,5	7,5
(4) Korkea	35	36	22,9	14,6	39,1	39,6	19
(3) Keskiverta	22	35	20,9	35,4	42	33,7	26,2
(2) Vähäinen	11	6	12,8	12,4	7,2	1,8	23
(1) Erittäin vähäinen	20	9	39,4	32	5,7	3,5	24,4

Muotoiteltu: Prof. John Hirdes
University of Waterloo
Kanada

Työaika (tunteina ka) MAPLe luokituksen mukaan Suomen kotihoivossa (2007)

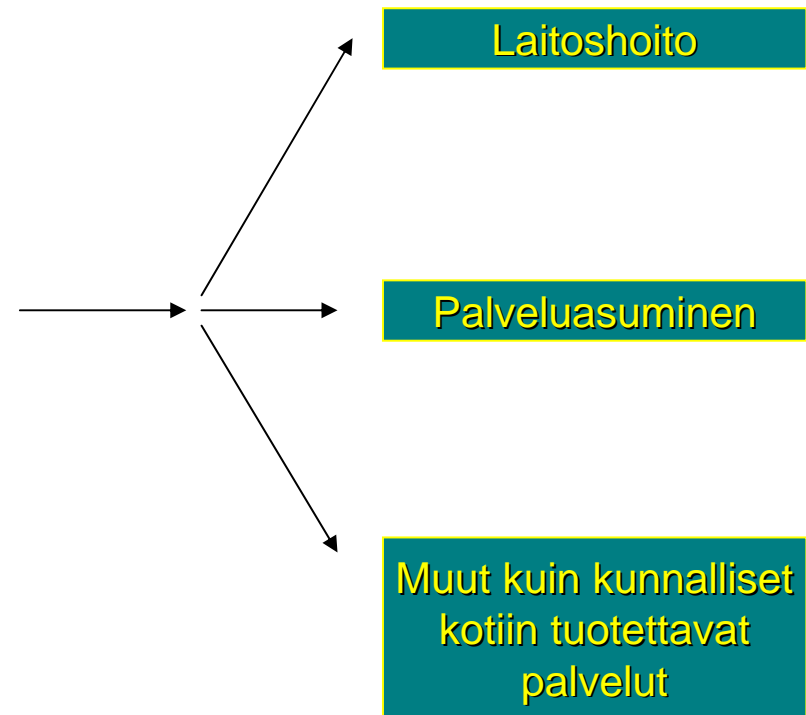

Palvelujärjestelmän oikeudenmukaisuuden ja sujuvuuden kannalta oleellista:

- johdonmukainen kriteeristö kotihoidon asiakkuudelle
- johdonmukainen kriteeristö edelleen ohjaamiselle

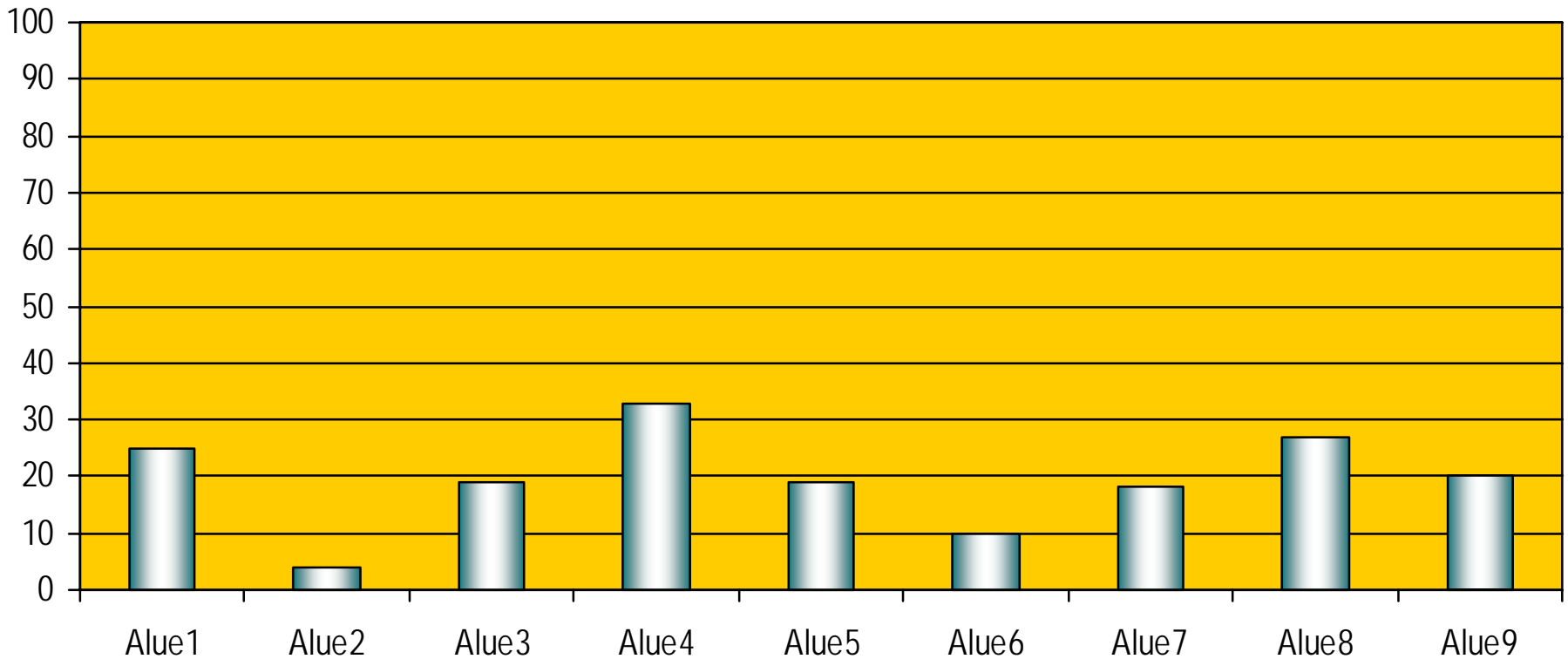
Palvelujärjestelmän oikeudenmukaisuuden ja sujuvuuden kannalta oleellista:

- johdonmukainen kriteeristö kotihoidon asiakkuudelle
- johdonmukainen kriteeristö edelleen ohjaamiselle

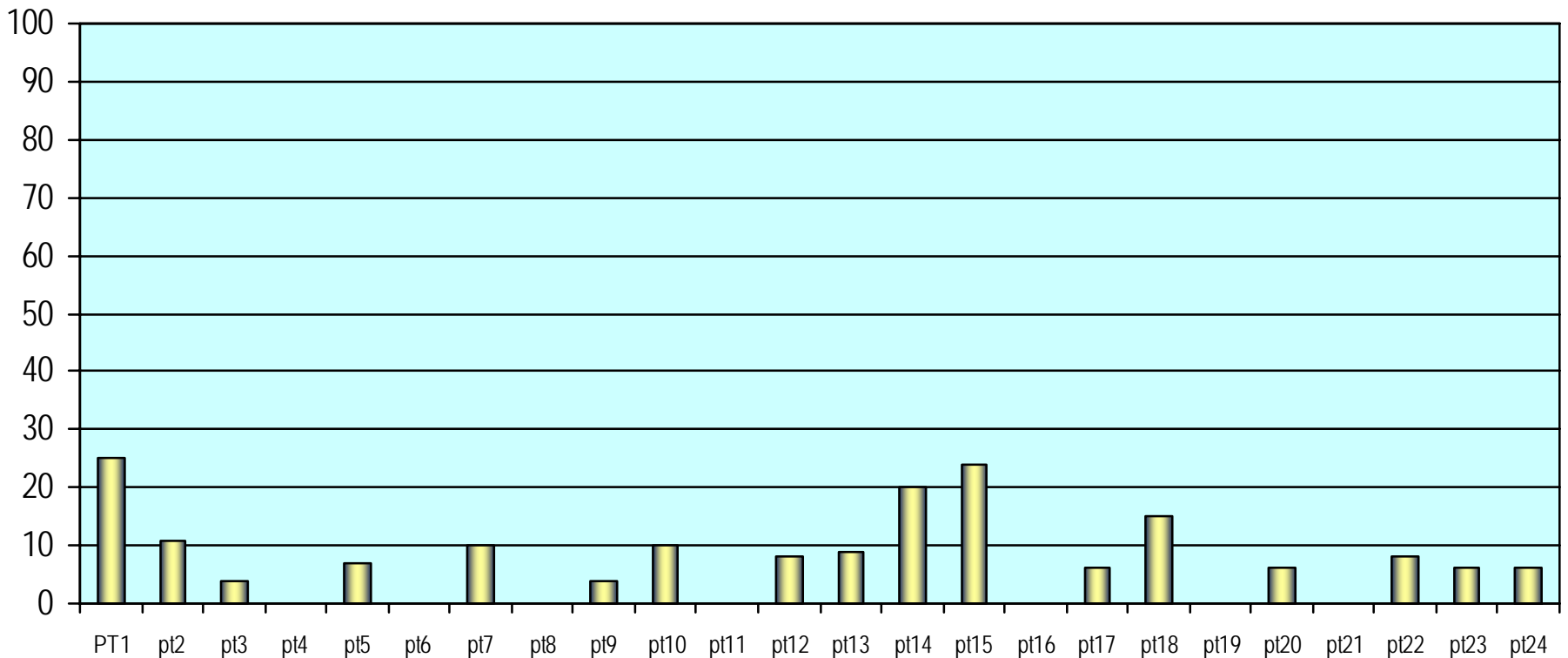
Kevythoitoiset kotihoidossa (MAPLe-I)

Otos: Kokkola, Nokia, Oulu, Porvoo, Vantaa

Kevythoitaiset palveluasumisessa (MAPLe-I)

Otos: 24 palvelutalosta eri puolilla Suomea

Palvelun sekä asiakasta, että palvelujen maksajaa kiinnostaa

Väheneekö palvelujen tarve jatkossa korjaamalla:

1. somaattinen sairaus
2. psyykinen sairaus
3. kognitiivinen sairaus
4. sosiaaliset tarpeet
5. fyysinen ympäristö
6. ongelmallinen ihmissuhde
7. hauras taloudentila

...vai onko tilanne pysyvä jolloin hoidon tarve on jatkuva

Palvelun sekä asiakasta, että palvelujen maksajaa kiinnostaa

Väheneekö palvelujen tarve jatkossa korjaamalla:

1. somaattinen sairaus
2. psyykinen sairaus
3. kognitiivinen sairaus
4. sosiaaliset tarpeet
5. fyysinen ympäristö
6. ongelmallinen ihmissuhde
7. hauras taloudentila

...vai onko tilanne pysyvä jolloin hoidon tarve on jatkuva

Automaattinen raportti konstruoitavissa puolivuositain RAI arvioinneista

Lopuksi

- RAI-järjestelmän MAPLe luokitus on käyttökelpoinen toistaiseksi hyödyntämätön voimavara palveluohjauksen tehostamisessa
- Suomen kotihoidossa hoidetaan haastavampia asiakkaita kuin Pohjoismaissa, mutta kevyempiä kuin etelä-Euroopassa ja Michiganissa. He ovat melko samankaltaisia kuin Ontariossa
- Palveluohjauksen asianmukaisuus tulee vaikuttamaan kuntien talouteen yhä enemmän